

Onze Jaarfeesten

Door Kezlar

Redactie door: Zwerver, Gwaihir

Inhoudsopgave

Inhoud

Voorwoord	3
Midwinter / Joel	5
Inleiding.....	5
Wat vieren we met Midwinter / Joel?	5
Circulaire wereldbeschouwing.....	9
Aankomstdag	10
Voorouderritueel	10
Middelste dag	11
Vorbereiden rad ritueel	11
Vorbereiden Offermaal.....	11
Offermaal ritueel.....	12
Rollen:	12
Voorspreker Benodigdheden:.....	12
Radverbrandingsritueel	15
Rollen:	15
Benodigdheden:.....	15
Radverbranding.....	17
Laatste dag	19
Midzomer	20
Inleiding.....	20
Wat vieren we met Midzomer?	20
Aankomst dag	22
Middelste dag	23
Middagritueel.....	26
Rollen:	26
Avondritueel	29
Rollen:	29
Ochtendritueel	31
Nawoord	32
Bronnen.....	33
Voetnoten	33
Verklarende woordenlijst	34

Voorwoord

Voor je ligt ons draaiboek Jaarfeesten. Het dient als naslagwerk en inzage in onze rituelen en gebruiken tijdens de jaarfeesten.

Gedurende het jaar kennen we in de basis een tweetal pivotale momenten. Hierbij staan we stil bij de zonnewenden. Het zijn Midwinter (Joel) en Midzomer. Natuurlijk zijn er ook andere feesten waarbij we stilstaan bij b.v. een equinox of een traditionele herfst- of voorjaarswandeling, waarbij er ook een rituele heildronk of ritueel plaats vindt. Die worden in dit naslagwerkje niet behandeld. We hebben hierbij de nadruk gelegd, op wat er in de basis gedaan wordt tijdens een Midwinter- of Midzomer viering.

In tegenstelling tot andere genootschappen die zich binnen het Germaanse heidendom specificeren, hebben we niet een in beton gegoten draaiboek, met een tot de minuut nauwkeurige planning. Heidevlam richt zich vooral op de belangrijke momenten van de zonnewenden. Tijden en data zijn bij benadering en binnen haalbare kaders; eenieder heeft naast Heidevlam ook nog een werkzaam- en privéleven, en hierbij past een zeker aanpassingsvermogen van ons als genootschap uit. We benaderen hiermee, hopen wij, de manier waarop onze voorouders ook de wenden berekenden; waar nodig wat strikter - maar wel met zekere rekbaarheid. Dus zoals voor de tijd van de Romeinse en kerkelijke kalenders. Met oog op de werkbaarheid van dingen houden we ergens wel een agenda bij natuurlijk!

We vieren de wenden dan ook zo dicht mogelijk op de data corresponderend met de moderne kalender. In de regel zijn dit weekeinden voor of na de wendingen. De tijden van de wenden houden we aan waar mogelijk, en zo dicht mogelijk op de daadwerkelijke tijd van de wenden.

En wie weet waren onze voorouders wel geneigd om altijd het slechte weer te omzeilen. Het staat nergens *exact* beschreven – een manco in onze religieuze beleving wellicht, maar daarmee gelukkig niet dogmatisch als b.v. een christelijk-joodse of islamitische benadering van de geschriften. De bronnen die we hebben zijn vaak geschreven door mensen die geletterd waren, maar niet direct deel uitmaakten van de Germaanse geloofsbeleving. We proberen met onze rituelen een reconstructie te doen van wat gangbaar was rond 800-1000 n.o.j. We putten uit alle bronnen, en doen een poging tot reconstructie van wat toen gebruikelijk was.

De draaiboeken bevatten een omschrijving van hoe een dergelijke viering er in de basislijn uitziet bij Heidevlam. Zoals gezegd zit er een stuk vrije interpretatie in, zodat er ruimte ontstaat voor een stuk beleving om de rituelen heen. Maar er zijn wel bepaalde onderdelen die nooit ontbreken.

Denk aan bijvoorbeeld:

1. Het houtvuur als **onontbeerlijke** wijze om te communiceren met onze goden en voorouders;
2. Mede, de godendrank. Voor heiligen ruimte en rituele heildronken. Een honingwijn;
3. Offers. Dit kunnen natuurlijk afbreekbare voorwerpen zijn als onbewerkt hout in figuurvorm, of appels o.i.d.;

De focus ligt ook op een zekere (religieuze) beleving. Het staat eenieder echter vrij hier zelf een richting aan te geven. Of hier niet zo diepzinnig mee om te gaan als de ander. Een vereniging gelijken, een sibbe met ruimte voor elkaars beleving.

Politiek is wel iets waar we wars van zijn. Je zult bij ons ook geen new-age, wicca, woke of andere stromingen tegenkomen. We hebben de focus liggen op het Germaans heidendom in pure vorm – zoals we dat proberen te reconstrueren. Er heerst gelijkheid van de leden onderling, ongeacht keuzes op het persoonlijk vlak, afkomst, geartheid of geslacht. Net zoals dat volgens ons de weg was van de voorouders.

Heidevlam leunt wel sterk op de rituelen zoals we die kennen uit onze voorgaande vereniging, Nederlands Heidendom. *Ere wie ere toekomt*. Wel hebben we sinds 9 jaar een eigen draai hieraan gegeven. Denk aan een stuk tijdsindeling, en invulling van teksten op kleinere punten. De oplettende lezer herkent echter veel van wat NH deed en doet. We voelden ons, ondanks het verscheiden, toch het meeste thuis bij de rituelen zoals we die daar al van kenden.

Ook zij hebben aan de rituelen en geschiedenis om het Germaans heidendom heen een aantal teksten gewijd, welke ik van harte kan aanbevelen voor hen die meer informatie zoeken over het (apolitieke) heidendom in de Lage Landen.

Als schrijver dezes draag ik dan ook een heilswens op aan hen die zich ook bezighouden met Azentrouw, het Germaans Heidendom, de levensbeschouwing van ons aller voorouders. Laat hun nagedachtenis eervol zijn, en gedenk hen in uw rituelen. Offer aan hen, die u hebben gemaakt tot wat u bent.

Heil, de lezer!

Heil, Wodan – Wuode – Woutan - Wêda – Alvader! Uw wijsheid is groot.

Heil, Freya – Freija - zegen de vruchten van grond en schoot.

Heil, Donar, Thunar, Dondergod – moge uw machtige hamer de Midgaard beschermen.

Heil, onze voorouders!

Dave

(Kezlar)

Midwinter / Joel

*Er staat langs de weg
Geen steen op een graf,
Als een verwant die niet opricht
Hávamál
(J. de Vries, Edda 1938)*

Inleiding

Joel of Midwinter is het zonnewendefeest wat gehouden wordt rond de 21e december in de christelijke jaartelling. Heidevlam richt zich op de meteorologische midwinter, en waar mogelijk in het weekeinde zo dicht mogelijk hier op. Naar onze gebruiken zien we dit als één der belangrijkste schakelmomenten van het jaar. In de regel valt de midwinterperiode gedurende half december tot half januari in te delen. In die tijd viëren we dan ook Midwinter. We eren de nagedachtenis aan onze voorouders, door met hen samen op te trekken in deze duistere tijd van chaos en ijs.

Wat viëren we met Midwinter / Joel?

Midwinter is het moment in het jaar waarin de tijd stil lijkt te staan. Het wiel komt krakend tot stilstand. De zon staat op haar laagste punt boven de horizon. Overdag is zij er maar net; ze verdwijnt ook snel weer onder de horizon. De wereld komt tot stilstand. Op de Midgaard groeit in feite niets meer. De zon moet weer op gang worden gebracht. De vruchtbaarheid hersteld.

In de 12 dagen en nachten rondom de zonnewende is het vaak onstuimig weer; mist, regen, wind, soms sneeuw. De kou en het onstuimig weer doen denken aan het begin van de schepping in de Noordse mythologie. In deze tijd is de grens tussen de werelden op haar smalst. De Wilde Jacht, met Wodan voorop, reist door de Midgaard. De wereld van de doden en de levenden versmelt, en samen met de voorouders en goden strijden de bewoners van de Midgaard voor de terugkeer van het licht. En niet onbelangrijk, tegen de krachten van duisternis en chaos. Wodan en zijn leger der doden reizen langs de hemel. Tezamen met ons brengen zij weer de zon in beweging. Dat doen wij onder meer door te joelen – Midwinter wordt ook wel Joel genoemd om die reden.

Wodan is als godheid verbonden met de doden en daarmee onlosmakelijk ook met de vruchtbaarheid – net als in andere cultussen riepen de Germanen hun voorouders en goden aan voor de vruchtbaarheid van land, gewas en sibbe. De rol van Wodan komt hierin sterk terug. Ik citeer;

“Eeuwenlang bewaarden volksgebruiken herinneringen aan de oude vegetatiecultus. In een Pruisische oorkonde uit 1249 is sprake van de aanbidding van een beeld dat ‘de oude’ heette, na het binnenhalen van de oogst, en nog in de negentiende eeuw was Der Alte de naam van de laatste schoof in het Ertzgebirge. Voor de oude, de oude man, Olle, Wold, Waul of hoe dit wezen nog meer mag heten, lieten ook in andere delen van Duitsland de boeren de laatste schoof op het land staan, soms in de vorm van een pop gemaakt uit korenhalmen waarom de maaiers en bindsters een dans opvoerden, waarna ze hem in een feestelijke optocht naar de landheer brachten..”

En;

“Wellicht was het oogstoffer voor Wodans schimmel bestemd, waaraan niet alleen het schoen zetten op Sinterklaasavond kan herinneren, maar bovendien het gebruik van de negentiende-eeuwse Saksische boer die een schoof koren op het land liet staan ‘für Wodes Pferd’, een offer waarvan ook de predikant Nicolaus Gryse uit Rostock in 1593 melding maakte in zijn Spegel des antichristlichen pawesdomes waarin hij schreef dat maaiers de afgod Wode aanriepen, voor wiens paard ze wat koren ongemaaid lieten staan met de woorden:

*Wode, hale dynem rosse nu voder,
nu distel vnde dorn,
thom andren jar beter korn.” ⁽¹⁾*

We herkennen hierin een aantal zaken die aansluiten bij onze rituelen in deze periode. Offers worden gebracht, er is sprake van ommegangen (optochten) als referentie naar de Wilde Jacht. Eerder in november kennen we bijvoorbeeld ook de Sint-Maarten lopen in Noord-Holland en andere delen van het land. Op de eilanden zijn er ook diverse feestelijke ommegangen in deze dagen, denk hierbij aan o.a. Sundeklazen. Sunneklaas of Oud-Sinterklaas.

Tevens opmerkelijk is de overeenkomst tussen het brengen van offers voor het paard van Wodan, en onze eigen offers aan het paard van Sinterklaas in de vorm van een winterpeen of hooi. Die overeenkomst is niet toevallig! Dat verhaal is apart hiervan al een verhandeling waardig. Hierover zijn echter meerdere goede artikelen geschreven. Een aanrader mijns inziens is de verhandeling hierover van Boppo Grimmsma, van Nederlands Heidendom ⁽²⁾. Sinterklaas is Wodan. Maar dan met een christelijk sausje overgoten. Voor meer duiding verwijs ik naar genoemd artikel van Boppo.

De ommegangen en bezoeken van voorouders worden binnen ons land momenteel nog uitgebreid gevierd op de Waddeneilanden. Oude Sunder, Sundeklazen, Sunneklaas, het zijn allen feesten met een heidens karakter in deze midwinterperiode.

Sunneklaas, Ameland⁽³⁾

Hoornblazen (Midwinter 2017 n.o.j.)

Onverwachte gasten en gezamenlijk hoornblazen, Midwinter 2017

Wijzelf blazen de hoorn, joelen wat af, en wie weet worden we wel bezocht door figuren als hierboven. Wij kennen ze als Perchten. Elk jaar is het weer een verrassing wie er op bezoek komt, en met hoeveel. Deze figuren kenmerken zich door zwartgemaakte of onherkenbare gezichten, als verbeelding van het dodenleger van Wodan.

We herkennen hier een zekere pietermanknecht in. Deze moderne variant, al dan niet met vegen of andere politiek-correcte vorm, is direct herleidbaar als verbeelding van de doden. Immers, die worden zwart na de dood. En niet alleen veenlijken als de Deense Tollund man, elke dode zal ergens die kleur aannemen. Huidskleur van de levenden doet niet eens mee in dit verhaal – wellicht ten overvloede, maar niet onbelangrijk gezien er veel verkeerde aannames zijn en worden gemaakt.

Tollund man, Denemarken.

Circulaire wereldbeschouwing

Onze voorvaders beschouwden hun wereld als circulair. Het waren boeren, die de wereld om hen heen zagen veranderen door de seizoenen heen. Leven en dood onlosmakelijk verbonden. De verhalen van de goden sluiten logischerwijs dan ook aan bij een dergelijk circulair wereldbeeld. Hun opkomst en ondergang is onder te verdelen in chaos en ijs (Winter), ontluikende creatie en schepping der werelden (Lente), hoogtijdagen en onbezonnenheid van Goden en mensen (Zomer), en de teloorgang richting Ragnarok, de Herfst en daaropvolgende Winter. Hierna begint het verhaal weer van voor af aan. Dit element van herhaling zien we ook in meerdere verhalen terug; denk hierbij aan het dagelijkse gevecht van Wodan en zijn krijgers, waarbij de gesneuvelden herrijzen en de dag erna zich weer in de strijd storten met hetzelfde gevolg als altijd: dood en wederopstanding.

Het lineaire tijdsbeeld van monotheïstische geloven als christendom en jodisme ontbreekt hierbij. Daar is meer sprake van een afgetekend begin en einde der tijden. De schepping vanuit het niets, een verloren paradijs en de teloorgang van de schepping aan het einde der tijden, Armageddon. Het circulaire is bij natuurreligies gangbaar en sluit aan bij de tastbare wereld.

De voorouders maken, ook na hun dood, nog deel uit van de sibbe of stam. Zij worden geraadpleegd, uitgenodigd, en vormen ondanks hun verscheiden een onlosmakelijk onderdeel uit van dit sibbe- of familieverband. Er is niets 'engs' aan voor de germaanse heidenen. Tijdens de zonnepalen voelen we hun aanwezigheid het sterkst en is de grens tussen de geestelijke en tastbare wereld het smalst.

Tijdens onze rituelen vormen we samen met hen en de goden een front tegen de krachten van chaos en duisternis. We maken daarbij geregeld lawaai: er wordt luid gejoeld. Met lawaai worden de duistere krachten uitgebannen. Dit gebruik zien we in onze tijd bijvoorbeeld nog terug in het blazen op de midwinterhoorn, en het afsteken van vuurwerk op oudejaarsavond in delen van West-Europa.

Op de volgende pagina's werken we de rituelen uit. Hierin staat de basis van onze gebruiken binnen Heidevlam. Onze insteek is altijd om in een ontspannen sfeer te beleven, in plaats van domweg te handelen. De volgende rituelen zijn beschreven vanuit het oogpunt dat het geschrevene aan bod komt, de volgorde ook, maar dat er tussenin ruimte is voor eigen interpretatie en gevoel. Een verhaal of welkomstwoord is niet gebeiteld in steen. Immers, we weten niet *exact* hoe de rituelen gingen in oude tijden. Slechts flarden zijn het – en wij gaan er vanuit, dat onze voorvaders niet met een boekje de goden stonden aan te roepen. Deze vrije interpretatiestukken markeren we gemakshalve met een * en eindigend met **.

Aankomstdag

De eerste dag is aankomstdag. Er is gedurende deze dag maar een enkel ritueel, om het weekeinde te openen:

Voorouderritueel

In de buurt van onze Joelhoeve (locatie van verblijf) zullen wij een voor onze voorouders heilige plaats bezoeken en ons voorouderritueel uitvoeren.

Rollen:

Voorspreker: Persoon welke de rituelen begeleid en uitspreekt;

Rookpot drager: Beweegt de rookpot met de zonnerichting mee;

Vuurmaker: maakt het vuur middels de vuurslag, een noodvuur;

Mededragers: draagt de hoorn met rituele mede.

Allen gaan in een kring staan met de zonneloop mee. Het noodvuur wordt ontstoken en in de rookpot gedaan. De rookpot wordt driemaal, met de zonneloop mee, om de kring gelopen. Na afloop wordt deze in het midden van de kring geplaatst.

De voorspreker spreekt de woorden uit:

Het vee sterft en alle verwanten sterven, en eens sterft men ook zelf,--maar nooit sterft de roem van hem, die zich een goeden naam verwierf.

Het vee sterft en alle verwanten sterven, en eens sterft men ook zelf,--één ding weet ik, dat sterft nooit: het oordeel over de dode."

*

We zijn hier weder bijeengekomen in de kortste dag, de langste nacht, de tijd van Midwinter. We nodigen alle ons welgezinde landgeesten, wonderwezens, goden en onze voorouders graag uit om deze periode bij ons te zijn, onze gasten te zijn. Laat deze tijd een tijd zijn van voorspoed, vriendschap en liefde voor de sibbe. Heil!

**

Er gaat nu een hoorn mede rond. Eenieder is vrij om hierin een woord te spreken, een wens te uiten, voorouders uit te nodigen enz. Ook een stille wens mag. Het restant van de mede wordt uitgegoten als offer voor de landgeesten en wonderwezens, wiens plek wij als gast mogen delen.

Hierna wordt de heilige ruimte weer gesloten. We vertrekken in stilte.

Middelste dag

De middelste dag is de dag van rituelen, rad inpakken en het offermaal. Gedurende de dag worden tezamen voorbereidingen gedaan voor de plechtige rad verbranding en het offermaal.

Vorbereiden rad ritueel

Tijdens de voorgaande midzomerviering is door ons een rad gemaakt van natuurlijke materialen, en versierd met zomerbloemen en plantaardig materiaal. Dit rad is droog opgeslagen.

Het rad wordt ingepakt met stro en met henneptouw vastgezet.

Dit Joelrad, zoals we het nu noemen, wordt bevestigd aan de installatie welke wij gemaakt hebben voor dit doeleinde. Het rad zelf wordt op twee gekruiste planken bevestigd voor de stevigheid.

Vorbereiden Offermaal

De keukenploeg bereidt de maaltijd voor de avond. De feestmaaltijd bestaat uit de rituele zwijnenvlees- en de hoofdmaaltijd. Soms is dit een eenvoudig maar voedzaam eenpansgerecht, maar meestal kiezen we op de vrijdag voor een simpel gerecht, om met de maaltijd op de zaterdag uit te pakken.

Offermaal ritueel

Rollen:

Ruimte heiliger
Twee offer bedieners
Zwijnenkopdrager
Valkyrie
Voorspreker

Benodigdheden:

Offervlees (zwijn)
Mede
Taxustakje
Houten kom
Zwijnskop (schedel)
Maaltijd buiten offervlees om

- De maaltijd wordt gemaakt en de tafels gezet en versierd door de werkploeg plus 2 a 3 extra vrijwilligers. Het offervlees wordt eerst gesneden en dan verwarmd (oven). Er wordt een bijtafeltje klaargezet voor de open flessen mede, de houten kom en taxustak, de schedel, de drankhoorn en het afgedekte offervlees.
- Wij maken 1 grote tafel met aan het hoofd een plaats voor de voorouders. De tafel is gedekt en al het eten, behalve het toetje, is op tafel gezet en deze is helemaal gedekt voordat het ritueel begint. Alles wat we nodig hebben is op tafel. De hoofdplaats voor de voorouders is gereserveerd en versierd en wij zorgen dat er een houder voor de rituele drankhoorn is voor na de minnedronk. Ook moeten alle gasten hun eigen drankjes klaarmaken en op hun plaats klaarzetten.

- Iedereen gaat achter zijn/haar stoel staan. Dit gebeurt met de klok mee, teneinde de zonneloop te symboliseren.
- Welkomstwoord van de Voorspreker aan de gasten en voorouders:

*Beste Gasten en vereerde Voorouders, Welkom!
Welkom allemaal op ons offermaal!
Voor 't mensengeslacht
baat meest het vuur
en 't schijnsel der stralende zon,
gezondheid ook,
en zo het mag zijn,
te leven schandeloos*

*In het diepste punt van het jaar staan wij hier
waar de tijd stil met ons samen staat.
Hier op de rand van het begin en eind
staan wij met onze voorouders en Goden samen
om tegen de krachten van chaos te strijden.
Opdat deze donkerste dagen
het meest stralende licht van hoop,
moed en heilige orde brengen.
Heil Wodan, Frô en Freyja!*

Voordat het heilige gastenmaal begint, wordt de ruimte en tijd geheiligd. Dit doen we door drie keer met de klok mee, met de kom mede en taxustak om de tafel te gaan lopen en sprenkelen, ook op de tafel en het eten.

(Voorspreker - gesproken terwijl de ruimte geheiligd is)

*We heiligen deze offers, tijd en ruimte.
Hiermee verbannen wij alle invloeden, goddeloos of onzuiver.
Moge onze gedachten in deze heilige plaats,
eveneens geheiligd zijn, zoals onze wil,
de rechtvaardige eerbied van onze goden en voorouders.
Als Heimdall de brug bewaakt,
is dit Joelmaal afgeweerd tegen alle verderfelijk kwaad en chaos.*

Voorspreker gebaart dat eenieder kan gaan zitten.

- Hierna het offerzwijn: Wordt door twee mensen verdeeld aan alle gasten, beginnende met de voorouders. We bewegen met de zonneloop mee.

Terwijl het vlees aan de voorouders als eerste wordt geofferd, wordt er een paar woorden uitgebracht en een heil aan hen uitgebracht. Dus de bedieners nemen hun plaats bij de voorouders en de voorspreker begint. Daarna serveren de bedieners eerste de voorouders en dan de rest kloksgewijs.

(Voorspreker - gesproken terwijl de bedieners bij de voorouderplaats staan om te beginnen)

*Heil Hel, Hoeder van de voorouders,
Koningin van Helheim, u die hen zo rijk voedde.
Degenen die rustig uw weg bewandelen
Hun moed en lijdzaamheid, hebben gezorgd voor onze overleving.
Met bloed en zweet, met zwoegen en zang,
Met vreugde en verdriet, met geboorte en dood
We zijn voor hun daden dankbaar.
Houd ze goed, Vrouwe van Helheim,
Heil aan de voorouders!*

Brood wordt geserveerd aan de vegetariërs, dus de bedieners moet dat al uit hun hoofd weten wie dat is. Het offervlees/brood wordt in stilte gegeten. Hiermee maken we ruimte voor een stuk bezinning op het afgelopen jaar.

- Als iedereen het vlees-/broodoffer op heeft, gaat de hoorn met mede en de zwijn schedel rond (met de klok mee), hierbij doet iedereen een wens voor de toekomst, goede voornemens, een heildronk of iets in stilte. Met hun rechterhand boven op de zwijn schedel, daarna neemt men drank van de hoorn met de linkerhand. De hoorn wordt gedragen en gevuld door het valkyrie die aan de linkerkant van de gast staat. De schedel wordt door de zwijnenkopdrager gedragen die aan de rechterkant van de gast staat. Hierbij eindigen wij bij de voorouderplaats (kant van de hal) waar eerst de schedel drager en valkyrie hun voornemens en heildronk doen. Erna schenken wij de hoorn weer vol en zetten die in de standaard met de schedel ernaast op de plaats van de voorouders. Dus wij beginnen met de eerste gast links (kant van de keuken) van de voorouderplaats en gaan de tafel één keer rond met de klok mee.

- Als de beker rondgegaan is, zijn er de afsluitende woorden gezegd (kort en bondig bedanken en aankondigen dat het feest is begonnen) en is de heilige tijd en ruimte weer gesloten, en kan het profane feestmaal met veel gezelligheid en joelen losbarsten!

Bij het afruimen blijft de maaltijd van de gasten staan. Deze wordt niet aangeraakt tot de volgende dag. Immers, we weten niet wie er van ver komt en behoefte heeft aan een maal.

*Vuur heeft nodig,
wie van verre kwam,
aan zijn knieën verkleumd;
maal en kleren, de man behoeft,
die aankwam van over de bergen.
(Hávamál, Edda, J. De Vries).*

Radverbrandingsritueel

Rollen:

Voorspreker
Fakkeldragers (4)
Hoornblazers (3)
Kringheiliger
Valkyrie (mededragers)
Vuurmaker/meester

Benodigdheden:

Mede

Offerbriefjes (door eenieder persoonlijk gemaakt na de maaltijd, of eerder op de dag)

Na het joelmaal wordt er opgeruimd en laten we de maaltijd van de voorouders, en hun plaats aan tafel, staan. Alle lichten in huis worden gedoofd. De laatste vuren van dit jaar zijn daarmee ook uitgegaan. We gaan naar buiten, en verzamelen ons bij het Joelrad.

Daar aangekomen wordt de kring geheiligd.

Op de windrichtingen worden stenen gelegd door de fakkeldragers. Deze hebben ze bij zich.

De fakkeldragers en overige deelnemers stellen zich kringsgewijs op rond het rad, met de zonneloop mee.

De vuurmeester maakt het noodvuur. Hiermee worden later, met de loop van de zon mee, de fakkels ontstoken. Het noodvuur wordt ontstoken en hiermee wordt alvast een windvaste vlam veiliggesteld, om straks de vuren binnen weer te ontsteken₁.

De voorspreker vertelt het verhaal⁴ van het ontstaan der 9 werelden. In enkele stukken nemen alle aanwezigen deel. De voorspreker doet dit stuk uit het hoofd, en is onderstaand een vrije interpretatie.

*

In het begin was er Chaos. Ginnungagap, de grote kloof, de gapende leegte, scheidde twee werelden. Niflheim, de IJswereld vol mist en kou aan de ene zijde, en Muspelheim, land van het vuur, aan de andere. Hier werd de grens bewaakt door Surtr, de Vlammenreus. Die zwaaide grote vonkenregens over de Leegte met zijn machtig zwaard.

Op een dag sloegen vonken over die een stuk ijs lieten smelten. Uit de druppels ontstond een mansfiguur, een reus. Zijn naam was Ymir.

Uit het ijs smolt ook een koe, genaamd Audumla. Ymir was hongerig, en vond Audumla. Audumla voedde Ymir met haar melk. In vier stromen kwam die Ymir toe. Hij bezag zijn wereld, en was tevreden.

Op zekere nacht ontstonden uit de oksel van Ymir zweetdruppels, welke transformeerden in een man en een vrouw. Het geslacht der Rijpreuzen kreeg vorm. Ymir bezag zijn wereld, en hij was tevreden.

Audumla was ook hongerig geworden ondertussen. Zij voedde zich met de rijp op de rotsen. Op een dag likte zij tot er een haardos tevoorschijn kwam. Op de derde dag kwam het gehele lijf tevoorschijn van Buri, Voortbrenger, vader van Bor.

Bor trouwde met Besla. Tezamen kregen zij drie zonen: Wodan, Vili en Vé. De broers bezagen de wereld van Ymir, en waren niet tevreden. Zij spanden samen om Orde te brengen in de Chaos. Een strijd ontbrandde. Een harde strijd tegen de Vorstreuzen was begonnen.

Wodan, Vili en Vé doodden de reus Ymir. Hij stortte levenloos ter aarde. In de machtige vloed van zijn bloed verdronken bijna al zijn nakomelingen, behalve de reus Bergelmir en zijn vrouw, voorvaderen van het Reuzengeslacht.

De Goden raadden; De Goden besloten.

Uit het lichaam van Ymir schiepen de broers de wereld. De Midgaard, wereld der mensen, uit het lijf van Ymir. Zijn wenkbrauwen werden gebruikt als muur, verdediging tegen de aanvallen van het Reuzengeslacht; zijn bloed gebruikt voor de machtige zeeën en rivieren; zijn tanden voor de rotsen; zijn vlees werd de aarde.

Uit het lichaam van Ymir schiepen de broers de wereld. Van zijn beenderen de heuvels en bergen.

Uit het lichaam van Ymir schiepen de broers de wereld; van zijn schedeldak maakten zij het hemelgewelf, wat ze vulden met vonken uit Muspulheim. Uit Ymirs hersenen schiepen zij de wolken. De punten van dit machtig gewelf, lieten zij steunen op 4 sterke dwergen, ontstaan uit de maden van de restanten van zijn lijf, op de windrichtingen verspreid. Hun namen gaf ik hen!

(Het volgende stuk doen de fakkeldragers en volgend daarop de andere deelnemers mee. We schrijven dit volledigheidshalve, en met fonetische uitspraken uit). Dit stuk is geen vrije interpretatie maar komt altijd terug in het verhaal van de voordrager.

In het Oosten, Austri (fon. Ostrie)!

(Fakkeldrager Oosten: "Austri noem ik hem!" terwijl deze de steen hoog opheft en neerlegt)

(Allen hierna: "Heil, Austri!")

In het Westen, Vestri (fon Westrie)!

(Fakkeldrager Westen: "Vestri noem ik hem!" terwijl deze de steen hoog heft en neerlegt)

(Allen: "Heil, Vestri!")

In het Zuiden, Sudri! (fon Sudrie)

(Fakkeldrager Zuid: "Sudri noem ik hem!" terwijl deze de steen hoog heft en neerlegt)

(Allen: "Heil, Sudri!")

In het Noorden, Nordri! (fon Nordrie)

(Fakkeldrager Noord: "Nordri noem ik hem!" terwijl deze de steen hoog heft en neerlegt).

(Allen: "Heil, Nordri!")

De fakkels worden nu met de zonneloop mee ontstoken. Hierna vervolgen we:

En zo ontstond de wereld om ons heen. En nu, op de kortste dag van het jaar, is het wiel tot stilstand gekomen. De zon staat stil; zij moet weer in gang worden gebracht. Opdat Orde het van chaos, kou en ijs mag zegevieren. En de Midgaard weer vrucht moge dragen! Heil aan onze Goden, voorouders, en de landgeesten van deze plek. Heil (allen herhalen)!

De vuurmeester of ander aangewezen persoon, neemt de fakkel uit het Noorden (verbeelding dodenrijk) en gaat voor het rad staan. Voorspreker vervolgt met het laatste deel:

*Goden, Joel met ons!
(allen: Joel met ons!)*

*Voorouders, Joel met ons!
(allen: Joel met ons!)*

*Wonderwezens en landgeesten, Joel met ons!
(allen: Joel met ons!)*

*Het wiel staat stil, het wiel moet draaien. Midgaard, Joel met ons!
(allen: Joel met ons!)*

Radverbranding

De vuurmeester of aangewezen persoon brengt het wiel in beweging met de brandende fakkel. Deze wordt langzamerhand, maar steeds sneller, bewogen tot er een vurig wiel ontstaat.

Het Joelrad in vlam

Allen vuren tijdens dit gedeelte het wiel aan door het herhalen van "Joel, Joel, Joel" tot het wiel in volle vlam staat. Juichend besluiten we de succesvolle start van het nieuwe jaar. Hierna, in het nieuwe licht, brengen we een heildronk uit. Eenieder staat vrij hier een wens te uiten of niet.

We brengen plechtig het nieuwe licht in huis en ontsteken kaarsen en de haard met het nieuwe vuur van het jaar.

Hierna is het feest, tot we niet meer kunnen! Traditiegetrouw een avond vol muziek, spelletjes en een aanslag op de medevoorraad...

Laatste dag

Als goden en mensen, wonderwezens, landgeesten en de voorouders zijn uitgefeest en uitgerust, wordt het tijd om op te ruimen, in te pakken en afscheid te nemen. Maar niet voordat we een laatste ritueel doen ter afsluiting. Dit is geheel vrij ingevuld maar bestaat in elk geval wel met een dankwoord aan alle aanwezigen (geestelijk en fysiek), en het plechtig begraven van de maaltijd van de voorouder.

Hiermee is dit een offer aan alle aanwezige voorouders, landgeesten, wonderwezens en goden. Dit wordt besloten met een heildronk, en persoonlijk woord van iedereen die de behoefte voelt.

Midzomer

Inleiding

Midzomer is de periode rond de 21^e juni in onze huidige kalender. De zon keert terug naar haar hoogste punt aan de hemel. Gedurende de nacht is, in de lage landen, de zonneloop duidelijk af te lezen aan de horizon. Bij het opkomen maakt zij een heus sprongetje. Een bijzonder moment elk jaar.

Wat vieren we met Midzomer?

Midzomer is het feest van de vruchtbaarheid. Immers, de landerijen zijn beplant en gezaaid, het werk is gedaan en nu wachten we af tot de akkers weer vrucht dragen. We vragen de Goden om hun zegen en bescherming voor akkers en gewas. De zon viert haar hoogtepunt, maar moet onverbiddelijk ook weer tot stilstand komen. Ook voor mensen in deze (agrarische) samenleving is het een goed moment om te denken aan de voortplanting. Immers, een vrouw die zwanger raakt in deze periode kan gewoon de oogst binnen helpen halen, en zal het kind baren in de rustige wintermaanden. Zodra de akkers weer gezaaid moeten worden, kan zij hersteld en wel haar steentje bijdragen. Het is de gunstigste periode om zwanger te raken vanuit dat oogpunt gezien. Dat het centrale kruid, Balderkruid of Sint-Janskruid, tevens een vruchtbaarheid verhogende werking kent is dan ook mooi meegenomen!

In Nederland vieren vooral de Germaans-heidense groepen dit feest. Het is geen uitbundig gevierd algemeen feest zoals dit bijvoorbeeld nog wel het geval is in de Scandinavische landen of de bergen van Oostenrijk en Duitsland. Daar leeft dit feest nog voort, in een meer of meer oorspronkelijke vorm. Er wordt rond de meiboom gedanst, er zijn grote vuren en allerhande vruchtbaarheidsriten.

Midzomer, Zweden. Foto van de toeristische website visitsweden.com

Tijdens midzomer staan we stil bij dit kantelpunt in het jaar. Er zijn diverse rituelen en gebruiken waarin we dit uitgebreid vieren. De zon, met als vertegenwoordiger Baldr, de Schijnende, moet sterven en zo ook Baldr.

Onherroepelijk zijn lot – sterven door de hand van zijn broeder Hod, aangezet door de jaloerse en valse Loki.

In de rituelen zitten een aantal zaken verweven, waarin onder andere aan dat verhaal aandacht besteed wordt. Tevens heeft het blad dragende gewas, bomen en de diverse midzomerkruiden een vaste plaats binnen onze rituelen.

De katholieke kerk heeft, net als met het Midwinterfeest, getracht dit met wortel en tak uit te roeien. Dit is niet gelukt. Daarom kregen ze een christelijk 'sausje'. Met Midzomer de geboorte van Johannes de Doper (Sint Jan) en met Midwinter de Christusfiguur zelf. Gek genoeg houden de christenen, net als alle andere abrahamitische geloven, een maankalender aan voor alle belangrijke feestdagen. Alle, *behalve voor* deze twee zeer belangrijke feesten in de oude Germaanse jaarbepaling. Dan is er ineens, ook apart, een tweetal geboorten te vieren. De rest van de heiligen snijdt geen taart voor de verjaardag, maar cake bij de begrafenis. Immers, hun dagen vallen allemaal op hun sterfdag. Dit is een mooi voorbeeld van kerstening van oude tradities wat mij betreft.

Op de volgende pagina's vinden we een beschrijving van hoe een weekeinde eruitziet waarin Heidevlam Midzomer viert.

Midzomerstaak, Finland (stockfoto).

Aankomst dag

Gedurende de vrijdag komen we aan op de uitgekozen plek voor onze Midzomerviering. We zetten onze tentjes op en beginnen met de voorbereidingen voor de viering op de zaterdag.

Meestal is dit gedurende een middag en zijn we tot het avondmaal wel zoet met boodschappen, houthakken en het maal bereiden.

Om het feest te openen doen we een heildronk tezamen, als alle gasten aanwezig zijn en hun tenten zijn opgezet. De heildronk is in algemeenheid hetzelfde als bij andere gelegenheden.

We stellen ons op in een kring met de loop van de zon mee¹. Eenieder spreekt een heilswens uit en drinkt of offert (plengoffer) een slok mede. Voor de kinderen doen we een plengoffer, of is er de zeer verantwoorde hoorn met vlierbloesemlimonade.

¹ Hiermee geven we zin aan het idee dat er ordening is in de wereld om ons heen. Dit uiten we dan ook zo.

Middelste dag

Er wordt in de vroege morgen ontbeten en daarna gaan we op pad. Samen met elkaar zoeken we langs de velden en wegen naar midzomerbloemen en groen dragende jonge twijgen, welke we gaan gebruiken in ons Joelrad. Dit rad wordt gedroogd en opgeborgen tot aan Midwinter.

Het gemaakte Joelrad. Dit rad wordt gedroogd en met Midwinter in brand gestoken, om de zon weer in beweging te krijgen (Foto Midzomer 2023).

We treffen voorbereidingen voor het offervuur. Hiervoor hebben we nodig:

Kruiden

Er zijn negen (9) heilige kruiden welke we verzamelen of meenemen naar de midzomerlocatie:

1. Sint Janskruid - *Hypericum perforatum*
2. Klaver - *Trifolium repens L.*
3. Margriet - *Chrysanthemum leucanthemum (syn. Leucanthemum vulgare)*
4. Kaasjeskruid - *Malva sylvestris*
5. Koningsvaren - *Osmunda regalis*
6. Bijvoet - *Artemisia vulgaris*
7. Hemelsleutel - *Sedum telephium*
8. Kamille - *Matricaria recutita (syn. Matricaria chamomilla)*
9. Boerenwormkruid - *Tanacetum vulgare*

Tevens zijn er negen (9) heilige houtsoorten welke we verzamelen of meenemen:

1. Es
2. Appel
3. IJf/Taxus (en let op met de toxiciteit van hout, bessen etc.)
4. Hazelaar
5. Eik
6. Linde
7. Wilg
8. Olm/lep
9. Berk

De houtsoorten en kruiden leggen we apart voor op het offervuur.

Tevens wordt er hout aangewend voor het maken van de brandstapel van Baldr. Hierbij houden we een stapel aan die groot genoeg is om in een korte tijd het offer te verbranden. Dit is in de regel stapelsgewijs opgebouwd met daartussenin genoeg ruimte voor de luchtcirculatie.

Midzomervuur (eigen foto).

Middagritueel

Rollen:

Vuurmaker

Voorspreker

Ruimteheiliger (rookpot)

We lopen in een kring om de midzomerstaak heen, met de loop van de zon mee. We stellen ons op rondom op gelijke afstand. We leggen keien op de windrichtingen.

De vuurmaker maakt in het rookpot het noodvuur aan en deze wordt gevuld met kruiden.

De ruimte wordt geheiligd door driemaal, met de loop van de zon mee, om de kring heen te lopen.

Hierna vertelt de voorspreker het verhaal van Baldrs dood:

Baldr droomde. Boze dromen. Badend in het zweet werd hij schreeuwend wakker. Nanna, zijn vrouw, werd er ook wakker van. Zij vroeg haar man wat hem scheelde. Baldr antwoordde, dat hij in zijn dromen stierf. Hij voelde een vrees welke hij niet kende.

Dit alles kwam Wodan en zijn vrouw Frigg ter ore. Beide ouders hadden ook vreemde voorgevoelens en kwamen na beraad tot de conclusie dat de voorspellende dromen van Baldr geen waarheid mochten worden. Zij namen direct maatregelen om ervoor te zorgen dat Baldr geen kwaad kon geschieden.

Frigga stuurde dienaressen naar alle richtingen met het bevel om alle planten, metalen en stenen – bezielde en onbezielde zaken – te laten zweren Baldr niets aan te doen. De hele schepping deed die belofte graag, daar Baldr zeer geliefd was bij iedereen.

De dienaressen keerden terug naar Frigga en lieten weten, dat alles de eed had gezworen. Alles behalve de maretak, een nietige parasitaire plant welke zo klein en zwak was, dat er geen gevaar van de duchten was. Frigga was gerustgesteld en nam haar spinwerk weer ter hand.

Wodan was op zijn beurt uitgereden op zijn ros Sleipnir om een gestorven volva, een zieneres, te raadplegen. Hij was vermomd, om zijn ware identiteit niet kenbaar te maken. Denderend draafden zij over Bifrost heen, richting Hel. Hij zag daar tot zijn verbazing dat de tafels gedekt waren en er blijkbaar een hoge gast werd verwacht: er was duidelijk een feest komende. Echter liet Wodan zich niet afleiden en spoedde voort. Bij het graf van de overledene aangekomen, sprak hij de toverspreuken om de doden te wekken en strooide de runen. Het graf opende zich en de volva kwam tevoorschijn.

Wodan vroeg haar voor wie Hel haar tafels had gedekt, welke hoge gast zij verwachtte.

De Volva sprak:

Hodr zal hierwaarts zijn broeder Balder zenden,

Hij zal zijn moordenaar zijn, en de zoon van Wodan doden.

Door dwang sprak ik, nu zal ik zwijgen!

Wodan was nog niet tevreden met dit antwoord en gebiedde nogmaals de zieneres te spreken. Hij wilde weten wie Baldr zou wreken. Wraak en wederwraak waren de heilige plichten van de volken van het Noorden. De volva sprak:

*In een westelijke spelonk,
Baart Rinda een knaap die van Wodan stamt;
Die nooit zijn lokken kamt;
Noch in de stroom zijn gezicht zal wassen;
Tot hij zal lachen bij Balder houtstapel en assen;
Door dwang sprak ik, nu zal ik zwijgen!*

*Nog was Wodan niet tevreden. Hij gebod nogmaals de volva te spreken. Hij vroeg haar wie niet zou wenen om de dood van Baldr.
Hierop echter herkende de Volva hem als de Alvader en zeeg met een akelige zucht terug in haar graf. Onverrichterzake keerde Wodan terug naar de Asgaard.*

Toen Wodan terugkeerde was er een feest gaande. Verbaasd spoedde hij zich naar Frigga. Deze stelde hem gerust en vertelde over haar list, door alles in de schepping een eed te laten zweren. Enigszins gerustgesteld kon Wodan zich nu ook in het feestgedruis storten.

De volgende dag hielden de Goden spelen op hun veld, Idavold. Balder was het stralend middelpunt van de Goden. Zij amuseerden zich met hun gewone spel, maar bedachten al snel een nieuwe uitdaging met Balder onschendbaarheid als plezierig middelpunt. Zij gooiden speren, stenen, bijlen en zwaarden naar zijn lichaam. Zonder hem te deren vielen de wapenen op de aarde en dit leidde tot grote hilariteit onder de goden.

Maar er was er een die niet vrolijk werd van dit alles. Het was de verraderlijke Loki, wiens afgunst je kon proeven. Hij kon het niet verkroppen dat de andere goden hem nu links lieten liggen ten faveure van Balder. Hij wilde hem een lesje leren.

Loki vermomde zich als oude vrouw en liet zich in het voorbijgaan aan Frigga een achteloze opmerking ontvallen over het spel der Goden. Waarom amuseerden zij zich zo? Frigga, de oude vrouw niet herkende, liet zich ontvallen dat de Goden zich amuseerden met spullen naar Baldr gooien. Het deerde hem niet. Loki, barstend van woede maar zich nog net inhoudend, vroeg of alles de eed had gezworen. "Alles wat leeft en groeit op de aarde, behalve de zwakke maretak in de eik bij de poort. Dit onschuldige kruid kon echt geen kwaad", liet Frigga zich ontvallen. Dat was genoeg informatie voor de verraderlijke Loki. Hij nam snel afscheid en spoedde zich naar de eik bij de poort, waar hij de maretak snel gevonden had. Met enige toverspreuken wist hij de maretak om te toveren tot een stevige pijl, welke hij onder zijn mantel verborg. Hij keerde snel terug naar het speelveld.

Daar aangekomen zag hij dat de Goden zich nog steeds opperbest vermaakten. Donar gooide met Mjöllnir, en zelfs Wodan had zich gemengd in de spelen met zijn speer Gugnir. Geen van deze zaken deerde ook Balder.

Achterin, tegen een boom leunend, stond de blinde broer van Balder, Hodr. Loki kwam bij hem staan en vroeg hem quasi-geïnteresseerd, waarom hij niet meedeed met de spelen. Hodr antwoordde hem, dat hij blind niet mee kon doen. Loki, de listige, bood hem aan samen met hem te werken zodat hij wél mee kon doen. Hodr nam een boog ter hand. Loki liet de pijl vanachter zijn mantel komen en gaf deze ongezien aan Hodr. Samen richtten zij op de nietsvermoedende Balder. Hodr gaf een stevige ruk aan de boogpees. Maar in plaats van gelach trof hem de ijzelijke kreet van Balder. De schone god was levenloos ter aarde gestort.

Na dit alles zetten wij de broden Balderfiguur neer en zullen wij het stuk nadoen van de godenspielen. We werpen allerhande voorwerpen naar hem tot hij getroffen wordt. In het jubileumjaar kreeg de arme Balder een bijl in het hoofd; andere jaren werden pannen, stokken en stenen hem fataal. Hiermee symboliseren we alle elementen, welke een eed gezworen hebben hem niet te doden.

Baldrfiguur in brood uitgevoerd. Let op het detail van de fallus, welk symbool staat voor vruchtbaarheid.

Nadat iemand Balder heeft getroffen, wordt hij op een offerschaal gelegd. De aanwezigen zullen een offer naast het broden lichaam leggen. Hiermee symboliseren we de grafrituelen van Balder. Onder het uiten van rouw wordt hij op de brandstapel gelegd, in afwachting van het avondritueel.

Avondritueel

Er zal voor het offerritueel een noodvuur worden ontstoken. Dit vuur zorgt weer voor het contact met onze goden en voorouders. We ontsteken dit samen. We stellen ons op in een kring, met de zonneloop mee gesloten.

Rollen:

Voorspreker

Vuurmaker

De voorspreker vervolgt met het tweede deel van het verhaal:

*

Geschrokken kwamen alle goden kijken. Maar hun geliefde vriend was niet meer. Ze wilden zich tegen Hodr keren, maar de heilige vrede op de dingplaatsen weerhield hen van nog een moord. Frigga spoedde zich naar haar zoon, maar zag tot haar afgrijzen zijn levenloos gelaat. Ze smeekte de aanwezigen om naar Helheim te gaan. Iemand moest Hel overhalen om Balder los te laten.

De weg erheen was gevaarlijk en niemand durfde de reis aan. Maar na enig smeken bood Hermod, de boodschapper, zich bereid om naar Helheim af te reizen. Wodan gaf hem Sleipnir mee. Het dier voelde de ernst van de situatie en nam spoorlags de benen met Hermod op de rug. Normaal was iedereen behalve Wodan er af geworpen!

Wodan liet het lichaam van Balder naar Breidablik, de hal van Balder en Nanna, brengen. De anderen haalden in het woud grote bomen neer voor een waardige brandstapel. Deze werd op het schip van Balder opgebouwd.

Zijn lichaam werd plechtig op de brandstapel gelegd. Alle goden kwamen naderbij om afscheid te nemen van hun geliefde kameraad. Nanna, zijn vrouw, nam afscheid maar haar hart brak letterlijk toen zij haar geliefde zag. Zij stierf ter plekke. De Goden, machteloos toekijkend, legden haar lijk ook plechtig naast dat van Balder.

De goden gaven hun dierbaarste bezit mee als geschenken aan Balder. Wodan nam Draupnir, zijn ring, en gaf deze mee aan zijn zoon. Hij fluisterde hem nog wat in het oor; niemand kon echter horen wat hij zei.

Toen maakten ze zich klaar voor de tewaterlating en ontsteking van de brandstapel. Echter was het schip zo zwaar geworden dat niemand er beweging in kreeg. De Bergreuzen, welke het tafereel aanschouwden, boden hun hulp aan en stuurden bericht naar Hyrokkin. Toen verscheen Hyrokkin, een machtige reuzin, gezeten op een wolf. Wodan stuurde vier berserkers om haar dier in bedwang te houden, maar dit lukte alleen door tussenkomst van de reuzin zelf. Ze spoedde zich naar de waterkant en met een enorme kracht zette zij het schip in beweging.

Dat ging alleen zo hard, dat de vonken er af vlogen en de brandstapel al bijna werd ontstoken. Donar, woedend, wilde de reuzin vellen met Mjöllnir maar werd nog maar net tegengehouden. Vol van verdriet zegende de dondergod het schip met zijn hamer. Op dat moment liep de ongelukkige dwerg Lit hem voor de voeten. Met een geweldige schreeuw schopte Donar de arme dwerg dood. Zijn lichaam werd ook op de brandstapel gelegd. De reuzin zette het schip nu in beweging, en het verdween brandend aan de horizon.

**

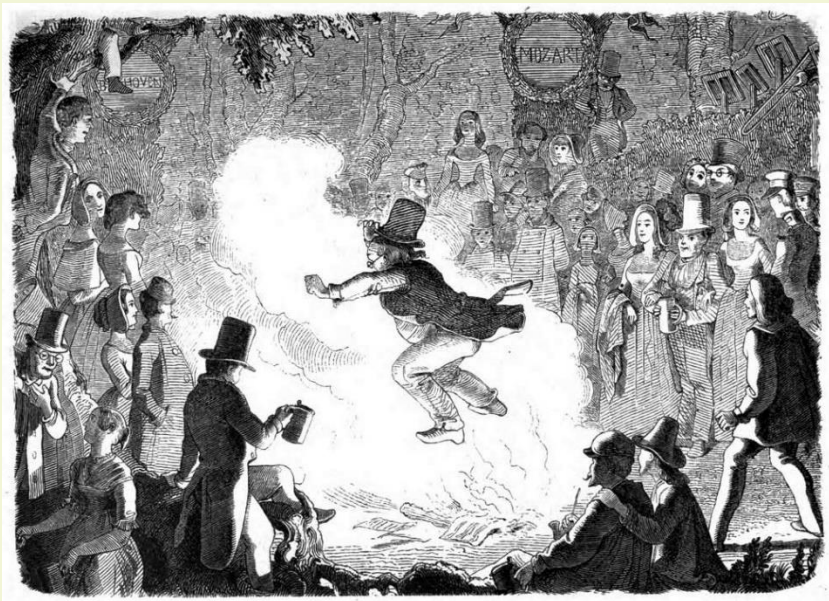
Hierna worden onder afroep van de namen, de heilige kruiden en boomsoorten op de brandstapel gelegd.

Hierna zal de vuurmaker het offervuur ontsteken met het maken van een noodvuur. Hiermee worden onze offers, tezamen met Balder, in vuur en rook geofferd. Balder moest sterven, en de loop van het jaar zal zich naar Midwinter gaan bewegen.

We sluiten af met een heildronk.

Hierna is het tijd voor groot feest. We zijn aanbeland op de tweede helft van het jaar. We bereiden ons voor op de komende koudere en donkere periode. Maar niet voordat we het leven hebben gevierd!

We zien gedurende de nacht de zon nog steeds de horizon verlichten. Dit is een prachtig moment in het jaar waarbij het nooit helemaal donker wordt. Er kan door individuele- of samensprong over het offervuur een wens worden bekrachtigd, denk aan kinder- en of andere gelukwens.

De Johannessprong, Das festliche Jahr in Sitten, Gebräuchen und Festen der germanischen Völker, 1863

Dit gebruik is al lang bekend en wordt in verband gebracht met oude rituelen die rond deze nacht in Europa werden en worden uitgevoerd. Het wordt wel gezegd, dat degene met wie je over het vuur springt, altijd een belangrijke rol in je leven zal spelen.

Dit feest duurt tot de vroege ochtend voor wie wilt.

Ochtendritueel

In de vroege ochtend is het duidelijk dat de hele wereld weent om Balder. De dauw staat op de velden, de bomen en struiken laten ook hun tranen zien.

De vroege vogels kunnen nu gaan dauwrollen, wat in letterlijke zin genomen wordt. Uiteraard kun je, als je niet van nat gras houdt, een doek uithangen in de nacht en je daarmee opfrissen.

De dauw wordt gezien als heilzaam. Dit valt ook te lezen bij de website van het immaterieel erfgoed in Nederland en is ook geciteerd door o.a. Nederlands Heidendom in haar leidraad:

“De dauw van 24 juni, de feestdag van Sint Jan, zou helpen tegen allerlei ziekten. Mensen stapten vroeg uit de veren, net als op Hemelvaartsdag, om zich met dauw te wassen door in het natte gras te rollen.

Wie dat rollen in het gras te boers vond, legde de avond ervoor doeken buiten waar de dauw in kon trekken. De doeken werden 's morgens uitgewrongen en men kon zich dan wassen met de heilzame Sint Jansdauw”.

Na het dauwrollen en de bijbehorende vrolijkheid eten we gezamenlijk een ontbijt.

Hierna ruimt iedereen zijn of haar tent op en komen we samen bij de resten van het offervuur.

Rollen:

Voorspreker

De voorspreker spreekt een dankwoord uit aan de aanwezigen, de landgeesten en wonderwezens, de goden en godinnen. Wie dat wilt, kan wat as verzamelen van het midzomervuur. Let op: dit kan zelfs uren na het doven nog erg heet zijn!

De voorspreker zal na het uitspreken van de dankwoorden de heilige ruimte opruimen door deze met de zonneloop mee te verwijderen. Hiermee komt dan een einde aan dit feest.

Nawoord

Het schrijven van dit boekje bleek een emotionele reis door onze geschiedenis. Negen jaar Heidevlam laat zich niet makkelijk samenvatten. Een reis door negen bewogen jaren. Jaren waarin we onszelf hebben geschikt naar het lot, door de Nornen gesponnen. Het waren wat mij betreft ook jaren die mij persoonlijk veel inzicht hebben gegeven in mijzelf.

In die jaren hebben we van onze basis uit een eigen verzameling rituelen en gebruiken opgezet. Door dit in beschrijvende vorm vast te leggen, hoop ik een goed inzicht te hebben gegeven in wat ons drijft. Het is geen poging om iets in steen vast te leggen. Wel is het een leidraad waarop we kunnen bouwen.

Ik hoop dat ik met dit offer van tijd en moeite voor dit epistel, aan kan geven dat jullie allemaal een bijzondere plek in mijn hart hebben. In de jaren raakten we elkaar soms uit het oog. Weet, dat de deur altijd voor jullie open staat. Waar nodig met een hoorn mede en een luisterend oor. Ik breng een heildronk uit aan Týr, voor rechtvaardigheid! Donar, voor kracht! Nehalennia, voor bescherming op jullie reizen!

Lenja
Dirk
Mirjam
Paul
Mathijs
Hanneke
Lennard
Lance
Rika
Gaby
Sander
Robert
Meine
Vincent
Marloes
Irma
Michiel
Roy
Ingeborg
Nina
Marco

Heil aan jullie!

Kezlar

Dit boekje draag ik op aan onze grootste schatten: Gijs, Siebe, Mieke, Ivar en Jorne.

Bronnen

1. "De eeuwige ordening", Aat van Gilst, pagina 109-110.
ISBN: 90-5911-398-5
2. <http://nederlandsheidendom.net/Wodan%20Sinterklaas2.pdf>
3. <https://bertvanzantwijk.com/2018/09/14/sunneklaas-op-ameland/>
4. "Noorse Mythen uit de Edda's en de Sagen", H.A. Guerber zesde druk 1951.
ISBN : 9789491872204

Voetnoten

1. Het rad en de fakkels worden voorzien van natuurlijke brandversneller. We gebruiken uitsluitend natuurlijke brandversnellers, met een wat tragere ontbranding. Chemische versnellers gebruiken wij niet. Het mag met benzine dan erg snel gaan en spectaculair zijn, is dit zeer onveilig en bovendien niet milieubewust. Vuur creëert, maar kan ook verwoesten. Het mag dan ook geen verrassing zijn dat wij ons bewust hiermee gedragen, en bij slecht weer hier rekening mee houden.

Verklarende woordenlijst

Joelrad	Wiel gemaakt van takken, versierd met groene twijgen en bloemen tijdens Midzomer. Wordt met Midwinter verbrand.
Ommegang	Feestelijke optocht, rondgang van (jonge) mensen.
Noodvuur	Het met de hand geslagen vuur. We maken dit met een vuursteen, vuurslag en tondel of aanverwant. Dit komt volgens ons het dichtst bij de manier waarop onze voorouders het vuur ontstaken. Dit kan uiteraard ook met een boog, stok en wrijving gebeuren.
Volva	Zieneres
Alvader	Wodan.

Copyright Heidevlam 2023 versie 1.0